

Fordele ved krydsningskalve

tema | Krydsningskalve

overses

Foto: Peter Hvid Laursen

Der er penge at hente på andet end merpris for kalvene, når man krydser med kødkvæg. Men producenterne overser de øvrige fordele, viser en ny spørgeundersøgelse.

Overvejer du at begynde at inseminere dine køer med kødkvægssæd, er der flere fordele, end man umiddelbart lige kan få øje på.

Det siger Anders Fogh og Morten Kargo, Team Avlsværdiurdering, VFL, Kvæg, på baggrund af ca. 200 kvægbrugeres besvarelser i en spørgeundersøgelse om grunde til at bruge kødkvægskrydsning.

Den viser nemlig, at mens 87 pct. af mælkeproducenterne primært fokuserer på at forbedre produktionsøkonomien ved at få en højere pris for krydsningskalvene hos slagtekalvsproducenten, overser mange de plusser, som produktion af krydsningskalve også giver i form af øget avlsmæssigt niveau og færre dyreenheder til kvieopdræt.

"Det til trods for, at de to parametre er vigtige incitamenter, som giver økonomien et nøk opad uden, at det koster ekstra arbejde eller investering i

dyrt udstyr," siger Anders Fogh og fortsætter:

"For eksempel skal man bare følge sin insemineringsplan og bede inseminøren om at få kønssorteret sæd eller kødkvægssæd fra den tyr, man ønsker at bruge. Det vil øge det avlsmæssige niveau."

Praktiske erfaringer

Baggrunden for undersøgelsen var at høre om landmændenes praktiske erfaringer med krydsningskalve.

"Hos VFL, Kvæg har vi, i samarbejde med Aarhus Universitet, lavet mange simuleringer med brug af krydsning med kødkvæg i kombination med kønssorteret sæd, men vi ville gerne vide noget om fordelene og ulemperne ved at arbejde med krydsningsproduktion i stalden," forklarer Morten Kargo.

Han medgiver, at man ikke tjener de store penge på at producere krydsningskalve, hvis det ikke medfører en ændret adfærd i forhold til udskiftning.

"Men der er noget at hente. Og man lader jo heller ikke en hundredekroneseddel ligge på gaden," argumenterer Morten Kargo.

Sænk udskiftningsprocenten

Derfor opfordrer han til, at man som mælkeproducent tager alle de gode argumenter med i betragtningerne, når man overvejer at producere krydsningskalve i stedet for kun at fokusere på fordelene ved at få en højere pris for krydsningskalvene hos slagtekalvsproducenten.

"Oftentimes kan man sænke udskiftningsprocenten ved kun at producere det antal kvier, man skal

bruge. Det er ud fra en almindelig købmands-tankegang fornuftigt, da omkostningerne til opdræt af en kvie ofte overstiger salgsprisen. Færre kvier giver plads til flere dyreenheder i form af køer, der producerer mælk og giver penge," påpeger Anders Fogh og nævner et tænkt eksempel.

"Tag en besætning med 100 holsteinkøer. Hvis man – inden man begynder at inseminere – gør op med sig selv, at man kun har brug for 35 i stedet for 50 kviekalve, kan man lave færre kvier ved at inseminere de avlsmæssigt dårligste dyr med kødkvægssæd," siger Anders Fogh.

Han anbefaler, at man bruger avlsrådgiveren som sparringspartner, når målsætningen skal fastsættes.

Som et andet plus ved at producere færre kvier peger Anders Fogh på, at man skal bruge færre timer på at opdrætte dyrene.

"I den sammenhæng kan man også overveje, om man kan holde køerne længere i besætningen i stedet for at indsætte en kvie. I nogle tilfælde følger man sig måske tvunget til at skulle skille sig af med en ko, der kan give en laktation mere, fordi man havde brug for plads til en drægtig kvie," siger Anders Fogh.

/Henrik Lomholt Rasmussen

Produktionsøkonomi Kvæg er på vej

Læs mere om økonomien i produktion af krydsningskalve i Produktionsøkonomi, Kvæg, som udkommer i august 2014.

/Henrik Lomholt Rasmussen

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development' (EAFRD)

STØTTET AF

**mælke- og
kvægafgiftsfonden**

På Volsgaard I/S krydser Torben Thorsen (t.v.) – gift med Mie Thorsen samt far til Leah og Jacob – og Vagn Rasmussen med sæd fra blåkvæg. Foto: Dansk Holstein.

tema | Krydsningskalve

Landmænd tænker blåt, når de inseminerer

Danske kvægbrugere vurderer, at brug af blåkvægssæd giver den bedste totaløkonomi, når det handler om at lave kødkvægskrydsninger.

Praksis i stalden peger på, at sæd fra blåkvæg giver de bedste resultater, når det handler om at lave kødkvægskrydsninger. Det kan Anders Fogh fra Team Avlsværdivurdering, VFL, Kvæg konstatere efter at have spurgt ca. 200 kvægbrugere om deres grunde til og erfaringer med at bruge kødkvægskrydsning.

"Vurderingen er, at blåkvæg kombinerer lette fødsler, høj daglig tilvækst og god klassificering. Samlet giver det et forventet bedre økonomisk resultat end kalve efter limousine- eller simmentaltyre," siger Anders Fogh.

77 pct. af de adspurgte angiver, at de bruger sæd fra blåkvæg til at lave krydsningskalve. Cirka halvdelen bruger limousine, mens mindre grupper – henholdsvis 14 pct. og 15 pct. – anvender charolais og simmental.

Lettere kælvninger

Flere faktorer har betydning for kvægbrugernes valg af kødkvægssæd. Blandt andet angiver 45 pct. af kvægbrugerne i undersøgelsen den økonomiske gevinst som meget vigtig, mens 60 pct. anser lette kælvninger for meget vigtige. Et synspunkt, der støttes af Anders Fogh.

"Lettere kælvninger mindsker risikoen for følgesygdomme og nedsat mælkeydelse hos malkekøen," påpeger Anders Fogh.

I forhold til drillekøst mener kvægbrugerne i undersøgelsen, at krydsninger efter blåkvæg, simmental og charolais er bedre end eller på samme niveau som malkekalve, mens limousine er ringere.

Temperamentsmæssigt er krydsningskalve generelt mere rolige end malkekalve bortset fra limousinekrydsninger, som vurderes til at have mere temperament.

Med afsæt i spørgeundersøgelsen konkluderer Anders Fogh, at kvægbrugerne vælger race ud fra kælvnings- og produktionsresultaterne, men at bløde egenskaber som drillekøst og temperament uden tvivl også har en betydning.

"I den henseende er blåkvæg et godt valg," understreger Anders Fogh.

En givtig indsprøjtning

På Volsgaard I/S har man siden 2010 haft succes med at producere krydsningskalve.

Se bare at komme i gang. Det giver gode resultater uden at kræve en ekstra arbejdsindsats. Sådan siger Torben Thorsen, medejer af Volsgaard I/S syd for Vinderup, om at lave kødkvægskrydsninger.

"Vi får en bedre slagteprocent samt en langt bedre klassificering og er kommet af med en del af overskudskvierne i vores produktion," siger Torben Thorsen, der i løbet af det seneste år har slagtet 40 krydsningskalve.

Baggrunden for, at Torben Thorsen gik i gang med at producere krydsningskalve, var opkøb af en bedrift i 2010.

"Der var RDM og holstein, som man havde krydset skiftevis. Det kneb med at få solgt krydsningskælvekviene, og da jeg syntes, at krydsningskøerne som gennemsnit ikke kan følge med rene holsteinkøer, besluttede jeg at få insemineret 'siksak-dyrene' med sæd fra kødkvæg for at få udfaset

krydsningskøerne så hurtigt som muligt," fortæller Torben Thorsen.

Håndtamme kalve

Efter råd fra Team Avlsværdivurdering, VFL, Kvæg besluttede han sig for at krydse med sæd fra blåkvæg. Det har han ikke fortrudt.

"Alt går uproblematisk. Køerne har let ved at kælte, og hvad angår temperament, er vores krydsningskalve håndtamme og 400 pct. roligere end holsteinkalve," siger Torben Thorsen.

Baseret på NTM og en avlsplan fra Viking bliver 12 pct. af Volsgaard I/S' 320 køer insemineret med sæd fra blåkvæg. Når det gælder kønsortet, har Torben Thorsen indtil videre holdt sig tilbage.

"Det kunne selvfølgelig være en mulighed, men hvis vi begyndte at bruge kønsortet sæd, ville det gå ud over reproduktionseffektiviteten. Det er den, vi satser på," påpeger Torben Thorsen.

/Henrik Lomholt Rasmussen

Tæt på Volsgaard I/S

Det kan være en udfordring at finde den rigtige værdi for kødkvægskrydsninger af hunkøn. Derfor har Team Avlsværdivurdering, VFL, Kvæg regnet på slagteegenskaberne og slagteprisen for krydsningskviene og rene HF-kalve, som er født og opvokset i besætningen på Volsgaard I/S. Alle kalvene er planlagt slagtet til Dansk Kalv. I beregningerne ind-

	HF-tyre	Krydsn.kvier
Antal	58	20
Slagtealder, dage	296	296
Lev. vægt, kg	433	416
Slagteprocent	52,1	54,6
Formklassificering	3,78	7,16
Pris, kr.	5.714	6.173

går de kalve, som er slagtet i uger, hvor der både er slagtet krydsningskviene og rene HF-tyrekalve.

"Af tabellen ses, at krydsningskviene er klassificeret væsentligt bedre end de rene HF-tyre og har en højere slagteprocent. Samtidig har de formentlig været billigere at fodre, fordi de vejer mindre, og derfor vil der være en højere indtjening på disse end på de rene HF-tyrekalve, hvis der ses bort fra 'handyrpræmien.' Den svarer omtrent til kviernes merpris i forhold til tyrene. Det betyder, at en mælkeproducent burde kunne få den samme pris for en krydsningskvi som for en HF-tyr," siger Morten Kargo fra Team Avlsværdivurdering, VFL, Kvæg.

/Henrik Lomholt Rasmussen

Total blå dominans

Blåkvægstyrene indtager de 16 første pladser på majudgaven af den halvårslige Hitliste med X-indekser for kødkvægstyrene brugt på malkekøer.

Listen rangerer kødkvægstyrene økonomisk ud fra det avlsmæssige niveau af kælvnings- og produktionssegenskaberne. www.landbrugsinfo.dk -> Kvæg -> Avl -> Avlsværditalfor-malkekøer -> Sider -> Krydsningsindeks.pdf

Strategi for mindre kvælstofbelastning fra kvæg

En reduktion fra 15 til 13 g kvælstof pr. kg EKM er et ambitiøst, men ikke urealistisk mål i L&F, Kvægs Strategi 2018.

Landbrug & Fødevarer, Kvægs strategi for 2014 til 2018 har bæredygtighed samt lavere belastning af miljø, natur og klima som overordnet strategi. Det skal udmøntes gennem en ressourceeffektiv produktion, hvor bl.a. kvælstofbelastningen (N) pr. kg produceret EKM reduceres. Et af målene er, at N-udskillelsen fra køerne skal falde fra 15 til 13 g N pr. kg EKM. Det er et ambitiøst, men på ingen måde urealistisk mål, som kan blive nødvendigt at nå for at få lov til at øge mælkeproduktionen i Danmark, når kvoterne gives fri.

Højere ydelse og øget energieffektivitet

Når ét af målene i strategien er en reduktion af N-udskillelsen pr. kg EKM, skyldes det, at opfyldelse af netop det mål forudsætter, at mange miljøfaktorer er blevet forbedret. En forudsætning er bl.a., at energieffektiviteten forbedres.

Det vil sige, at I skal bruge mindre foder til samme mælkeproduktion. Derfor er målet, at

energieffektiviteten øges fra 93 pct. til 95 pct. Det mål ser dog ud til allerede at være nået. En forbedring af energieffektiviteten betyder især en del for N-udvaskningen på bedriften, fordi der bliver mindre organisk N at tilføre markerne pr. kg mælk. Det har også stor betydning for klimaregnskabet, fordi mængden af lattergas fra markerne reduceres. Samtidig skal der jo også dyrkes mindre foder.

Vi skal tættere på proteinnormen

Målet er også at kunne fodre tættere på proteinnormerne, end det er tilfældet i dag. Der er mange årsager til, at I ofte fodrer væsentligt over normerne med protein. For nogle er årsagen måske lidt dogmepræget, mens det for andre skyldes, at fodermidlernes proteinværdi ikke altid er optimal. For at nå målet er det dog kun nødvendigt at reducere gennemsnitsforbruget af protein til 16 pct. råprotein. Normalt skal rationen under 15 pct., før der er risiko for mærkbar ydelsesreduktion. Det er især N-emissionen, der vinder meget ved en reduktion af proteinindholdet i rationen, men klimaet vinder også via mindre import af proteinrigt foder.

Målet er bl.a. at kunne fodre tættere på proteinnormerne, end det er tilfældet i dag.

Højere ydelse hjælper til

Når målet kan nås med overkommelige krav til energieffektivitet og proteinniveau, skyldes det, at ydelsen samtidig skal øges til 11.000 kg EKM. Det lyder af meget, men avlsmæssigt sker der jo hele tiden fremskridt, og derfor kan forbedret fodring, management og sundhed give resten. En høj ydelse pr. ko betyder, at alle miljø- og klimabelastende faktorer falder, når der beregnes pr. kg produceret mælk eller kød, og det er den vej, det skal gå. /Ole Aaes

Rådgivere på skolebænken

Ny rådgiveruddannelse viser nye veje til en bedre rådgivning.

I sidste uge begyndte 36 kvægrådgivere på en ny uddannelse med navnet 'Nye veje til bedre rådgivning'. Uddannelsen er et led i indsatsen Ta' Stilling Ta' Handling, som har til formål at skabe forandring ude hos landmanden for at give ham de arbejdsresultater, han ønsker. Derfor lægges der vægt på at vise nye veje både for landmænd og rådgivere. Den nye rådgiveruddannelse er et treårigt forløb, hvor rådgiverne bl.a. skal arbejde med at forstå sig selv og andre og med at yde en coachende rådgivning.

"Vi giver deltagerne nogle nye kompetencer og værktøjer til at sætte deres faglighed i spil, men også til at agere der, hvor fagligheden ikke er nok. Vi skal arbejde med de mere bløde værdier, fordi de er mindst lige så vigtige som de 'fag-faglige' for

at kunne give en rådgivning, der virkelig flytter noget," forklarer Søren Greve Olesen, indsatsleder for Ta' Stilling Ta' Handling.

Han forventer, at rådgiverne ved hjælp af uddannelsen bliver i stand til at levere en mere udfordrende og spændende rådgivning med større forståelse for kvægbrugerens situation.

Ét ud af flere initiativer

Uddannelsen er sammensat af DLBR-akademiet i samarbejde med Søren Greve Olesen og direktør og coach Lars Hajsund. Sidstnævnte har arbejdet med nogle af landets største virksomheder og har testet forløbet værktøjer i mere end 100 lande.

Uddannelsen tilbydes til alle kvægbrugerens produktionskonsulenter – både kvæg-, plante- og økonomirådgivere, som under forløbet kommer til at arbejde tæt sammen.

Startskuddet til den nye rådgiveruddannelse gik i sidste uge, og der blev fra første færd arbejdet tæt og intenst. Foto: Søren Greve Olesen.

Den nye uddannelse er ikke det eneste nye uddannelsesinitiativ. Flere DLBR-centre har selv taget initiativ til efteruddannelse, der skal løfte kvaliteten og effektiviteten i rådgivningen. /Kirsten Marstal

Hjælp os til større viden om ormemiddelresistens

I hele verden ses en stigende forekomst af resistens over for ormemidler. Derfor gennemfører DTU Veterinærinstituttet og KU en undersøgelse af ormemiddelresistens hos kvæg i Danmark. I den forbindelse søges kvægbesætninger, som vil deltage i en spørgeundersøgelse om parasitproblemer i besætningen og brugen af afgræsning og ormemidler – og som vil medvirke i et praktisk studie.

På baggrund af gødningsundersøgelser udvælges fem besætninger, som følges via tre besætningsbesøg. Besvarelse af spørgeskemaet giver mulighed for at indsende 10 gødningsprøver til gratis undersøgelse for løbe-/tarmorm.

Find spørgeskemaet på www.vet.dtu.dk/parasit (tager kun 10 minutter at udfylde).

/ Heidi L. Enemark

Tankvagten skal i brug igen

Vores Mælk
- en ren fornøjelse

Brug af automatisk overvågning af tankmælken er mange steder gået i glemmebogen på grund af startvanskeligheder.

Siden 2007 har alle nye mælkekøle-tanke været monteret med en godkendt tankvagt som en del af regelsættet i Arlagården. Men tankvagten er aldrig rigtig blevet det gode redskab til overvågning af mælken nedkøling og omrøring, som det var tænkt fra starten. Det skyldes især de mange falske alarmer, i begyndelsen. De nye styringer på køletankene er imidlertid blevet meget bedre, og problemer med falske alarmer er minimeret. På den baggrund er flere og flere heldigvis også begyndt at anvende tankvagten positivt. Specielt i de store besætninger, hvor den daglige overvågning af mælken er blevet en del af de Leanværktøjer, der anvendes på bedriften.

Men mange flere besætninger kunne have glæde af at bruge dem. Eksempelvis viste en undersøgelse for nylig, at dårlig omrøring i tanken

Husk at stoppe smittespredning til småkalvene i kælvningsboksen.

Husk deadline for gratis valg af DMS Plus

31. juli er deadline for gratis at vælge, om du vil fortsætte med DMS Plus. I Aars er Anders Thomsen klar til at fortsætte med pluspakken, fordi den øger hans overblik over produktionen.

Et langt større overblik, bedre samarbejde og en højere grad af frihed. Det er tre af grundene til, at Anders Thomsen, indehaver af Fuglsang I/S ved Aars, fortsætter med DMS Plus-pakken i DMS Dyreregistrering, når den nuværende introduktionsordning med at få Plus-pakken uden ekstra omkostninger udløber 31. juli.

Også selv om det kommer til at koste ham 1.500 kr. ekstra om året i abonnementspris.

"De penge er givet godt ud. DMS Plus sikrer os en skarpere opfølgning på forskellige forhold i produktionen og sikrer, at vi følger vores målsætninger i budgettet. Og så letter programmet samarbejdet mellem mig og mine seks medarbejdere samt de eksterne rådgivere, fordi alt kører online. Det giver adgang til alle indtastninger og resultater med det samme," siger Anders Thomsen.

Han har især stor gavn af Kritiske målepunkter (KMP), Foderkon-

trol og Nøgletalstjek – funktioner i DMS Plus, som ikke tilbydes i DMS Basis.

Til alle de nye brugere i 2014 er 31. juli deadline for gratis at vælge, om du vil fortsætte med DMS Plus. Efter denne dato koster opgradering fra DMS Basis til DMS Plus 500 kr. Foretager du dig intet, vil du automatisk have DMS Basis, der erstatter det hidtidige abonnement på Dyreregistrering.

Du kan møde VFL, Kvægs hold bag DMS Dyreregistrering i hal Q på Landsskuet i Herning 3.-5.juli. Du vælger din pakke på dmsvalg.dk

/Henrik Lomholt Rasmussen

DMS Basis

For dig som driver en mindre bedrift, udfører de daglige registreringer og ønsker det daglige overblik.

DMS Plus

For dig som driver en professionel bedrift og ønsker øget overblik over udviklingen så optimering sikres.

DMS Premium

For dig der selv ønsker at udarbejde strategier og planer for bedriften, eller ønsker tæt sparring med din rådgiver.

kan medføre svingende fedtprocent og dermed ringere afregning. En faktor, som tankvagten kan forhindre.

Enklere kravsspecifikationer

Derfor relancerer Arla tankvagten i 2014 forstået på den måde, at mælkeproducenterne igen opfordres til at bruge den aktivt. Samtidig vil Arla, sammen med leverandørerne, gennemgå de kravspecifikationer, som Arla stiller til en tankvagt for, at den kan godkendes. Kravene vil blive forenklet og levne mere plads til, at firmaerne kan udvikle og skabe individuelle løsninger.

Der bliver dog ikke ændret på krav om de tre kritiske alarmer, da de er af vital betydning for overvågningen af mælken køling og opbevaring:

- Strømafbrydelse over 30 minutter
- Manglende omrøring over 60 minutter
- Mælketemperatur over 9° C i tre timer.

Derudover skal den kunne måle konduktiviteten/ledningsevnen i rengøringsvæsken. Altså en regi-

strering af, om der er rengøringsmiddel i, eller om der bare vaskes med vand. Desuden skal tankvag-

ten logge de registrerede data og gemme dem i en nærmere defineret periode fx 60 – 70 dage.

/Helge Kromann

Foderændring øgede restbeløb pr. ko

**TA' STILLING
TA' HANDLING**

For nylig kunne jeg, under et besøg hos en landmand, konstatere, at fuldfoderrationen var for tør, og at energi- og proteinniveauet var i underkanten. Der blev tilsat vand i fuldfoderet, og mængden af proteinfoder blev sat op med 0,5 kg pr. ko. Efter tre dage kunne vi konstatere, at mælkeydelsen var steget. En ny foderkontrol viste, at restbeløbet var steget med ca. 6 kr. pr.

ko pr. dag på trods af, at kraftfoderniveauet var blevet sat op.

Restbeløbet for maj var i gennemsnit 69 kr. pr. ko pr. dag for 62 konventionelle besætninger og 71 kr. pr. ko pr. dag for 15 økologiske besætninger.

/Aage H. Nielsen, Heden & Fjorden

	Bund 10 %	Gns.	Top 10 %
Energiudnyttelse	92,6 (95,2)	99 (97)	105,0 (101)
Kg EKM/ko/dag	29,2 (26,1)	34,0 (29,9)	39,1 (34,3)
Kg EKM/kg ts	1,28 (1,26)	1,45 (1,36)	1,61 (1,53)
Restbeløb/kg EKM	1,82 (2,21)	2,04 (2,38)	2,26 (2,57)
Restbeløb/ko/dag	57 (61)	69 (71)	82 (82)

Data fra 77 besætninger fra maj, heraf 15 økologiske, som er sat i parentes. LMO, LandboThy, Gefion, Lemvigegnens Landboforening, Jysk Landbrugsrådgivning, Syddansk Kvæg, LandboNord og Heden & Fjorden har bidraget med tallene. Grovfoderpris: 107 øre/FE for majs og 117 øre/FE for græsensilage. Beregningsgrundlag: Foderkontrollen i DMS. I mælkeprisen er der indregnet en forventet efterbetaling.